

Egyes szám ára 2 fillér.

Hazhoz hordva vagy postán küldve.

ELŐFIZETESI ÁR:

1 hóra . . . 120 (60 kr.)

Nyomatott

a Bajai Friss Ujság szerkesztésének nyomdájában.

BAJAI

FRISS UJSÁG

Megjelenik minden nap.
Kiadó: Rothschild Zsigmond
Felolós szerkesztő:
FODOR KAROLY
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Baján Gránátos-utczán.

A Ház elnöke Apponyi Albert gróf.

A szövetkezetekről.

A magyar társadalomban a szövetkezeti eszme meg ugyszóval ecesseendő korot éli, mint minden idegen eszme, egy ez is barátságosan fogadtatásra talált eddig tarsadalmunkban Csak hogy nem szabad idegenkednünk semmi olyan új aramlattól, mely a háza és a nép javára szolgál, hanem melyre kell hatnunk, lejjebb kell erőszelnünk az ékevasat s szantsunk mindent, a hol mag köveses a talaj.

A szövetkezeti ügynek hatalmas nemzetgazdasági fontossága van. Egybekapcsolja a szétszóródó tarsadalmat: azt emeli erkölcsileg és anyagilag. Az életközösségeket oles-ból teszi, azoknak beszerzeset megkönnyíti: a drágaságot erős mertékben csökkenti.

Ezek azok a hatalmas tényezők, melyek nemcsak rokonszenvedés, de kívánatos a teszik a szövetkezeti ügyet s annak felvirágzását e hazában mindenütt.

Milyen legyen a szövetkezet? Takarékos vagy fogyasztási szövetkezet? Mindkettő együtt.

Külföldön már nincsen szakma, melynek ne volna külön szövetkezte.

Nalunk a szövetkezetek a hetvenes évek elején kezdtek életbe lépni: ezek azokban tulajonyolva a hitelnyújtásra alakáltak, amelyek mind viragzának: bár a hitelszövetkezetek szaporodása szomorú világot vett gazdasági életünkbe. Másodsorban következnek nálunk a mezőgazdasági üzemmel kapcsolatos szövetkezetek; kevés e száma a korlátolt terjedelmű fogyasztási szövetkezeteknek, de aránytalanul legkisebb a száma az ipari szövetkezeteknek.

A szövetkezetekről szóló 1876. évi XXXVII. t.-c. 223. §-a így hangzik: „Szövetkezetek azok a meg nem határozott számú tagokból álló társaságok, amelyek tagjaink hitelenek, keresetnek vagy gazdálkodásának közös üzletkezelése mellett, illetőleg költsékösség alapján leendő előmozdítására alakulnak.” A szövetkezet általában nem a kereskedelmi forgalom szükségletének ellátására, hanem kisbirtokosok, kisiparos és munkás osztályok jólétének fokozására vannak hivatva.

Tehát a szövetkezet a leghatalmasabb, a legkitűnőbb eszköz arra, hogy a magánvállalkozások védelmezésének s a nagyvállalatok kihasználása politikájával szemben védekezünk lehessen.

A szövetkezeti mozgalom kiinduló pontja Rochdale (Anglia) kis szövő ipari város. E városkában 1843-ban egy sztrajk a szövőiparosok hátrányára ütött ki s az ebből keletkezett szorult helyzetben jöttek a munkások arra a gondolatra, hogy anyagi helyzetükön valami más, megfelelőbb módon segítsenek, mint sztrajk által. Tizennyolc szövő munkás aztán megállapította az első fogyasztási szövetkezetet. Kis mellékletben volt a szövetkezet helyisége, amelynek alakában csekély mennyiségű tojás, vaj, sajt stb. jelent meg. A helyisége a het két délutánra volt nyitva, a tagok felvitva végeztek a kiszolgáltat. A heti forgalom nem tett ki 25 forintot. Képzelték, hogy ennek a kis, de lelkes csapatnak milyen küzdelmeket kellett folytatnia.

Az anyaghoz illő szűrés kitartással és jellem sziládsággal, kicsi gazdaságukból olyan szövetkezet alapítottak, a mely ma már nagy-szerűségében parajk ritkítja. Aljón itt egy rendkívül érdekes statisztika: 1871. szövetkezet létesült Angliában, összesen egy és fél millió taggal (Ez a szám a felnőtt angoloknak egy heted részét teszi.) Evi forgalom 690 millió, tagoknak kiosztott nyereség 70 millió, rendelkezésre álló tőke 210 millió forint tesz ki; 30.000 kereskedelmileg képzett hivatalnok áll e szövetkezetek szolgálatában. Oriási arurak-tárak Manessterben, saját kereskedelmi hajóraj, képviselősek a világ minden részében, számos gyar-tanuskodik életkepeségükéről. A szövetkezetek útján olyan helyzetet teremtett magának az angol polgárnép, a mely helyzetben nálunk a jómódú gazda van.

Ezek az ékesen szóló bizonyítékok, ezek a tények, melyek reddjában okukon a magyar társadalom, az a ki előre áll a nagy városokban s a ily mozgalomnak: arra örökbe halas szívvel gondolnak az utóda.

Mindent a fővárosnak.

Mig a vidéken az ipar teljesen pang, az iparosok teljesen magukra vannak hagyva a létért való irtozások küzdelmében, addig a fővárosi iparosoknak a kormány minden módon igyekszik segítségükre lenni. Mint a „Magyar Munka” című lap írja, a fővárosban most egy iparos aracsornokot létesítenek, amelynek a kormány két millió segélyt ad. A Magyar Munka erről szöve tudósítását itt közöljük szöszorint:

Ime, ha a fővárosról van szó, akkor nem kímélik a milliókat, amikor pedig a vidék válsággal küzdő iparosai kerülnek a szoba, akkor meg kell elégednünk a szép díkezőkkel, a kitatásba helyezett szebb jövővel és a nagy ígértekkel. „Illetes helyről, a legmegbizhatóbb forrásból értesülünk, hogy a kereskedelmi miniszteriumban már napok óta foglalkoznak egy Budapesti létesítendő oly aruház tervezetével, mely a különféle kisiparosok munkáit fogadná be előrusítással végezt. A tervezetet az „Országos központi hitelszövetkezet”-tel egyetemben öhajtyak megvalósítani: szövetkezeti alapon. A kormány két millió korona segélyt akar bocsátani az aruház felépítésére. Az aruház a legfogalmasabb helyen a Kerepesi-nom öhajtyak felépíteni. Erre nézre állítog a Kerepesi út 13. szám alatti házat szemeltek volna ki, melyet lebontanak s helyébe 3 emeletes aracsornok építenének. A ház megvétele irat már folvik is a tárgyalás Klenovits György hazulajdonos és a kereskedelmi miniszter közt.

A terv Szerényi miniszteri tanácsosa, ki azt a következőként öhajtya megvalósítani.

Az aracsornok 11 osztályra oszolna: A földszinten külön-külön bejárattokkal: 3 osztály volna: vas és fém, fa, bő anyag- és üveg araktárak; első emeleten négy osztály: bőr, fonó-szövő, ruházati, papír aruk raktára; 2-ik emeleten 4 osztály clemekész, gyegyzeti, ököszorosító, — munkálai aruraktára; mindegyik egy-egy vezetével a személyzettel, harmadik emeleten iroda és szállító osztály volna. A szövetkezeti tagok beszojgaltatott aruknak fekkere és eladás után 4 százalék volna fizetendő a szövetkezetnek.

Hírek.

— **Házasság.** Mint a Zomborban megjelenő Bacsikában olvassuk, Sándor Béla nyugalmazott bacsik főispán, jelenleg a zombori takarékpénztár igazgatója, a heten vette öltarhoz városn polgármesterének, majd országgyűlési képviselőjének Drescher Edeinek özvegyét, szül. szentiváni Franovics Annát aracsornót.

— **Halálhözás.** Kniszbeck István a törvényhatósági bizottság tagja Ledden meghalt. Temetése 8. év október hó 30-án ment végbe nagy részvét mellett. A törvény-

hatósági bizottság testületileg vett részt a végzettségben.

— **Dr. Reich Aladár országgyűlési képviselőnk** a képviselőházban, a képviselői osztályokba való osztásánál sorozuvas utján az első osztályba került.

— **Defejezett szini szezon.** Pesti Iuszt Lajos szintarsulata esztűrtökön lejerte be Kalo-eszán a 12 előadásra terjedő színtársulat előadását a „Vörös talár” került színr, melyben nagy sikert arattak Tarjan Irma, Szabó Ferenec, Baroti Antal és Rátkai Sándor.

— **Üdövs intézkedés.** Az arteei vízet hordó emberek eddig a Sugovica víze is hordák a házaikhoz mosás céljaira. Ez persze nem volt valami nagyon előnyös a közegészségre. Most a rendőrség dr. Bernhardt Janos t. főúrvas kiracsornóra, határogi felügyelő alá helyerte az arteei víz-hordókat minden hónapban megfogó vizszámlát és akinek a hordója nem lesz tisztá, az megbírságoztatik. Hordójukban mást, mint arteei vizet nem tarthatnak, az körül kiderül, hogy Sugovica vízet tartott hordójában, élvesszi a jogát a további vízhozásra. Es igen üdövs intézkedés.

— **Öngyilkos esendőr.** A zombori esendőparancsnokságnál szordán reggel 7 órakor Kelemen István esendőr szolgálat fogyerével agronómia magat Kelemen szabadságot volt s onnt megkezdte érdeklő vissza szolgálat telére. Azt hiszik, hogy a esendőr a büntetés való felelőben menekült a halála. Az öngyilkos Banyai esendőrezakados, zombori szarnyparancsnok rendezetere felboncolták.

— **Meglopták Budapestent.** Egy bajai úri embernek kellemetlen esete volt a múlt heten Budapestent. Egy társasággal — rokoniával — villamoson ment, hogy a Magyar Színházban az előadást megnézze. A villamos kocsizalagság tele volt es földünk gránitlanul foglalt benne helyet, megérezve a színházba, azt kérészt tele egyik nő rokona, hogy hány óra van. Akkor vette észre, hogy 180 foris óraja ellát. Rögön siettett a rendőrséghez es esztől jelentést tenni, hol azzal vizsgálták, hogy mita kívül még haszonkötőnek lopták el azzap az aranyorajat.

Osztálysorsjegyet

esetben

ROTHSCHILD ZSIGMOND-nál vásároljunk BAJÁN hol már számos nagyobb nyeresemény lett sorsolva. A nyeresemények azonnal levonás nélkül fizetettek ki. A 9-ik sorsjátéka, melynek 1. húszra már november 21-én és 22-én lesz, sorsjegye a következő árakért kaphatók: egész 12 kor., fel 6 kor., negyed 3 kor. és egy nyolcad sorsjegy 1¹/₂ koronáért. Vidékre postaköltséget nem számítok.

Dr. KAJDACSY
 es. és kir. ezredorvos és
 kórházi főorvos
 Budapest, IV. Király-utca 5.
 (Klódia-palota) I. emelet.
 orvokra rálaokozó
 152 Gyógyeszeréről gondoskodik

A BARTOS-féle karlsbadi porcellán,
 üveg- és kőedényraktár
 megnyit: **VII., Erzsébet körút 32. sz.** alatt, a Wosse lény-utca
 újból közlehen.
 Kávékészlet . . . frt 3.00-4.- és följebb
 Teakészlet . . . 3.80-4.50 "
 Makkkészlet . . . 4.-4.50 "
 Hóköszlet 20 darab . . . 6.00-6.50 "
 (32 darab) 8.-10.50-12 "
 (42 darab) 15.-20.-25 "
 Minden hat személy részére, sima vagy rozsdásított
 rozko és barokk faonban.
 Mosakészlet 6-7 daraból trépan fejtve
 sandagon aranyozva 4.50-7.50-10 frt.
 Kávé, tea, mokka-falék, teafalék, csészegyalák,
 szelvény és egyéb üvegrák, különböző edények
 a legújabb mintákban.

Legelőszobb bevásárlási forrás.
 Ismételőadók és minden háztartás számára nagyban és kicsinyben.

STERNBERG ARANYÉRTVE
 BUDAPEST, VII. KEREPESTI-UT 3652
 Ha jó az olcsó
hangszert
 akkor valami kérezen
 képes árnyékokat
 csak kile meg
 milyen hangszereket
 tudunk!

400.000 korona nyertes
 A következő 7 darab sorsjegyre 36 havi a
 koronán szerkesztésben kapják meg a Hét
 részletben postai úton való behívás
 után azonnal megküldött a sorsjegyek sorozatát,
 és az azonnal felvett nyertesekről a sors-
 jegyet tehát a részlet nyertes
 melyek után az összes nyerteseknek a
 vezető állású. A vezető állású nyertesek
 részére checkbookok küldök. A teljes nyertes
 teljes befizetése 7 sorsjegyre a vezető állású
 állású nyertesnek a vezető állású nyertes
 behívó 40 évig járhat, vagy 60 korrá-
 tól minden sorsjegy nyer.
BEIFELD JÓZSEF kezeltéte
 az osztálysorsjegyek felaranyosítására
 Budapest, Károly-körút 1. sz.
 ALAPÍTÁSTOTT 1874.

Wagenblatt István
 kocsigyártó Baján,
 Kádár-utca.
 A bajai iparközpontban aranyéremmel
 kitüntetve.

 Van szerencsés a n. f. közönségnek aján-
 lani deszen felvezetett díjazások, hímto és ho-
 mok futó
kocsiraktáramat.
 Kiváló gyártmány. Olcsó árak.
 Új kocsit vételem használt kocsikat a
 legmagasabb értékben cserélök be.
 A nagyközönség nagybesszi párfogását körül
 királyi tisztelteté.
Wagenblatt István
 kocsigyártó Baján,
 Kádár-utca (Nagyvásártér).

STERNBERG Bankház
 Budapest,
 VI., Terezh-körút 6. sz.,
 a m. kir. szab. osztálysorsjegyek
 főelarusítója, ajánl első oszt.
 sorsjegyeket:
 Egész sorsj. 12 kor. | Negyed sorsj. 3 kor.
 Fel " 6 " | Nyolcad " 1.50 "
 Megrendeléseket postautalvány
 útján kerünk, kivanatra után-
 vétellel is küldünk.
 Huzás már f. évi november hóban.

Magyar ipar.
 Csak 3 frt.
 Próbababa
 álványval
 minden alkára.
 FRANCZIA
 játékbabák
 20 kridó 10 frtig.
 Nagy
 játék babaajvító intézet
 Olcsó árak
Bernhardt S. baba, készítő,
 BUDAPEST,
 VII. Király utca 7. sz.
 Készítéte:
 Rombach-utca 15. sz.
 Különösen b. figyelem
 a T. sz.
 könyveknek osztás az
 általában készített test-
 méretek utánú mintá-
 zott Próbababát, mely-
 nyek használatban ki-
 tünök.
 Szemes kivétel.
 A. Aranykék nyel-
 barmintve.

Tűzbiztos pénzszekrényeket
 mindennemű kiterjedésben ajánlunk készlet-
 teltet árakkal.
Wiese és Társa Budapest,
 Ginzella-tér 3 F.

Nagy
sirkoszoru vásár
 Vas- és gyöngy-sirkoszorok.
 Van szerencsés a nagyközönség közönség az-
 zive tudomására hozni, és egyszerűen bevese
 figyelni lehetni, hogy az idén
Nagy Raktárt
 rendeztem be
GYÖNGY ÉS VAS-SIRKOSZORUK-ból
 órákos tartozások. Nem herold és nem romlik.
 A legelőszobb díjazású
HALOTTAK NAPJÁRA
 Kaphatók már
1 és 2 koronától
 feljebb
 A nagyközönség közönség az-
 zive tudomására hozni, és egyszerűen bevese
 figyelni lehetni, hogy az idén
Moros István Jakab
 BAJÁN, TAKARÉPSPÉZSAR-ÉPÜLET.
 EGYSZEMÉLYI VÁSÁRBÁZÁR AAJÁN.
 Téli ALSORUHÁZÁRNY ÉS VISZNYÁKBAK

Jäger tanór valódi normal
 alsó ruházata
 (BENGER FIAI FELE GYÁRTMÁNY.)
 Minden fajta grapij harisznra,
 lábrtyú, gamsell, lejekmögletök,
 vadászemlényök, vadász-szarig-
 nyák, női- és férfi téli kényelmek,
 válogatott minőségben kaphatók
Schneider József cégneél
 Budapest,
 IV. ker. Deák Ferenoz-utca 3. sz.

Tartóségérti kezeséget vállaltunk
 Az őszi és téli időnyre
 Az 1800. év óta fennálló
 és a legjobb hírnévnek
 örvendő cépkaratt.
SCHÖN és LUSTIG
 Budapest,
 IV., Deák Ferenoz-utca 7—9. sz.

A regény.
 Nincs épke-
 kesebb ol-
 vasmány,
 mint a re-
 gény. Vannak
 regények, a
 melyek ugy-
 bibliszlik az
 olvasót,
 hogy addigie
 se tesz a könyvet, mint az utolsó lapig
 el nem olvassa. Ehhez fogható érdek-
 lődés csak akkor fogja el az embert, ha
 a Hecht Bankháznál vásárolt osztálysors-
 jegyeket és figyelemmel kíséri a huzás-
 közt. Ep úgy mint a regényben itt is
 sajuk a végfeljelt, hogy főnyeremény
 lesz a Hecht Bankház tőnmenyének sze-
 rencsésé folytán osztálysorsjegy, és a
 kellemes igazalom nyeremény kiharás-
 kor még fokozza a főnyeremény felbűti
 örömeit, amelyben, hogy mielőbb ré-
 zse legyen, vásároljon osztály-sorsjegyet
 a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenoz-
 utca 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás-
 november 21. és 22. Egész sorsjegy
 6 frt, fél 3 frt, negyed 1 frt 50 kr.
 nyolcad 70 kr.

Herbster Ferenoz
 BUDAPEST,
 VII. Aközfa-utca 5.
 361 szabályozott
Singer-é
 varrógépek
 60 forinttól feljebb.
 Mindenemű javítások gyorsan esko-
 zölnek.
 Tiszteltetés
Herbster Ferenoz
 Budapest, VII. Aközfa-utca 5. szám

Képeslevelező lap
 vizsonteladásra.
 Legelőszobb bevásárlási forrás.
 100 darab parti levelező 60 ft.
 100 darab finom kerti 1.40 ft.
 100 darab brom linut. (nyom kivétel) . . . 4.- ft.
 100 darab finom kerti. (nyom kivétel) . . . 2.40 ft.
 100 darab valódi brom linut az összes . . . 10.- ft.
 100 darab brom linut az összes 10.- ft.
 100 darab brom linut az összes 4.- ft.
 Hazai gyártmány. Árjegyzék barmintve
Schwarz Jakab
 Budapest, Petöfi-utca 9. sz.

éskevasat, szerszámokat,
 és több máholy berendezéseket.
 Eszméletű gépek és szerszámok
 ujfura becsesítettnek.

Varrógép és korokpár raktár
Herbster Ferenoz
 BUDAPEST,
 VII. Aközfa-utca 5.
 361 szabályozott
Singer-é
 varrógépek
 60 forinttól feljebb.
 Mindenemű javítások gyorsan esko-
 zölnek.
 Tiszteltetés
Herbster Ferenoz
 Budapest, VII. Aközfa-utca 5. szám